

Сапожник Д., Швець Ю. Особливості сприйняття релігії в юнацькому віці // Психологічні дослідження: наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. Випуск 9. / За ред. Л. П. Журавльової, В. О. Климчука, Ю. Ю. Дем'янчук. – Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2017. – С. 106-108.

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ РЕЛІГІЇ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

**Дарина Сапожник,
Юлія Швець**
студентки 4 курсу соціально-
психологічного факультету

Науковий керівник:
кандидат філософських наук,
доцент **Г.В. Пирог**

Вивчення особливостей сприйняття релігії в юнацькою віці є актуальною дослідницькою проблемою, тому що саме в цьому віці відбувається звернення до релігії і формування релігійності особистості, але психологічних досліджень релігійності та її проявів у сучасній молоді недостатньо.

Релігія відображає особливості психологічної структури людини, пов'язуючи її з трансцендентним, враховує її потреби і забезпечує їх [3]. На особистісному рівні релігійна віра відіграє важливу роль у поясненні світобудови, емоційному відношенні до дійсності і поведінці віруючих [4]. Однак, засвоєння моральних норм й еталонів поведінки, які пропонує релігія, відбувається по-різному в кожній людини, тому що цей процес залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів, зокрема особливостей сприйняття релігії.

Ми перед собою поставили за мету вивчення особливостей сприйняття релігії в юнацькому віці за допомогою проективного методу.

Під «сприйняттям» розуміється пізнавальний психічний процес, який полягає у відображенні людиною предметів та явищ у сукупності всіх їх якостей при безпосередній дії на органи чуття. Переваги проективного методу в діагностиці процесу сприйняття пов'язані з можливістю виявлення за її допомогою неусвідомлюваних або малоусвідомлюваних психічних феноменів, прихованих від спостереження аспектів особистості [2]. Опосередковане вивчення особистісних особливостей усуває психологічні захисні механізми, які можуть спотворити картину внутрішнього світу. Завдяки відсутності чіткої регламентованості в

дослідницькій ситуації можна спостерігати різні поведінкові реакції та прояви індивідуальних особливостей особистості, що майже не зазнають стороннього тиску. Це досягається завдяки характерним для проєктивних методів ознакам:

- неструктурованість, невизначеність стимульного матеріалу, що припускає можливість використання або тлумачення його найрізноманітнішими способами;
- стисле, узагальнене формулювання інструкцій, що передбачають самовираження і фантазію;

-106-

- створення атмосфери доброзичливості за відсутності оцінних суджень дослідника;

- непоінформованість досліджуваного про діагностичне значення його дій і слів, що дає змогу уникнути навмисних чи мимовільних перекручень при проєкції особистості [1].

З метою пілотажного емпіричного дослідження особливостей сприйняття релігії було використано проєктивний малюнок – досліджуваним було запропоновано зобразити «релігію» в своєму розумінні та в будь-якій формі. Вибірку склали 10 осіб віком від 19 до 21 року.

Протягом дослідження учасники перед малюванням задумувалися над тим, що для них є релігія, яке місце вона займає в їхньому житті; деякі свої думки промовляли в голос. Всі думки були різні, але пов'язані зі світлим, чистим, бережливим ставленням, яке допомагає протягом життя. Досліджувані не проявляли недоброзичливості, негативних висловлювань та оцінок щодо релігії та під час її зображення.

Під час малювання досліджувані використовували яскраві кольори, що свідчить про позитивне ставлення до релігії. Зміст малюнків у кожного був індивідуальний; досліджувані зображали природу (у 60% малюнків), храми (50%), хрести (50%), ангелів (40%), книгу Біблію (20%), людей (20%).

Результати дослідження показали:

- Використання чистих, яскравих кольорів під час зображення «релігії» можна інтерпретувати як показник позитивного, «прозорого» ставлення до неї, спокійного, врівноваженого емоційного відношення.

- На малюнках присутні показники емоційних станів досліджуваних: імпульсивність, відкритість, спроможність проявити себе, почуття гордості, почуття спокою, багатозначність релігії.

- На зображеннях відсутні показники агресії, тривожності, негативних відчуттів та негативного відношення.

- Намальовані янголи можуть свідчити про почуття захищеності, безпеки та хорошої пристосованості в житті за допомогою релігії, віри в Бога і янголів-охоронців.

- Намальовані книги (Біблія) можуть бути показником замкнутості, того, що людина самотійно долає проблеми і перешкоди на своєму шляху та звертається до своєї віри у випадках необхідності, коли сама вже впоратися з бідами не може.

- Намальована природа може означати, що релігійність – це природний стан для людини, що релігія для людини є відпочинком і завжди присутня в її серці.

-107-

- Зображення хрестів на могилах може означати мислення над глибокими запитаннями про сенс життя.

Інтерпретуючи результати дослідження, можна зробити деякі висновки:

- досліджувані юнацькою віку позитивно реагують на слово-стимул «релігія» та серйозно відносяться до поставленої теми. У свідомості юнаків релігія має позитивний характер та спрямованість;

- для всіх досліджуваних релігія відіграє значну роль, але одним важливо, щоб ніхто не знав про їхню віру, а іншим – щоб кожен бачив, яка в нього віра та «релігія»;

- у кожного з досліджуваних є власне розуміння релігії як самотійного соціального інституту та як певної сфери значень, символів і цінностей, що відносяться до фундаментальних аспектів людського буття.

Отже, за допомогою проективної методики зі словом-стимулом «релігія» ми вивчили особливості сприйняття релігії досліджуваними юнацького віку. В даному віці релігія сприймається як одна зі складових життя, у кожного індивідуальне бачення цього, але у всіх воно позитивне, глибоке та емоційно-забарвлене світлими, чистими, яскравими кольорами, які передають позитивне емоційне ставлення до релігії. У кожного з досліджуваних є розуміння релігії як соціокультурного інституту зі своєю сферою значень, символів і цінностей, що відносяться до фундаментальних аспектів людського буття.

Список використаних джерел:

1. Анастаси А. Психологическое тестирование: пер. с англ. / А. Анастаси, С. Урбина. – СПб.: Питер, 2001. – С. 40-87.
2. Беллак Л., Оллпорт Г.У. и др. Проективная психология. – М., 2000. – С. 58-90.

3. Водянова А. Психологическая ценность религии / А. Водянова // Вестник СевГТУ. – Севастополь, 2001. – Вып. 29 : Философия. – С. 68-76. – Режим доступа: <http://eprints.zu.edu.ua/23332/>

4. Пирог Г. Психологічні аспекти функціонування релігійних цінностей (християнський аспект) / Г. Пирог // Українське релігієзнавство : Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України. – Київ, 2006.– Вип. 39. – С. 93-102. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/43793>